

BERNARDO ANTONIO MARTÍNEZ CASTILLO

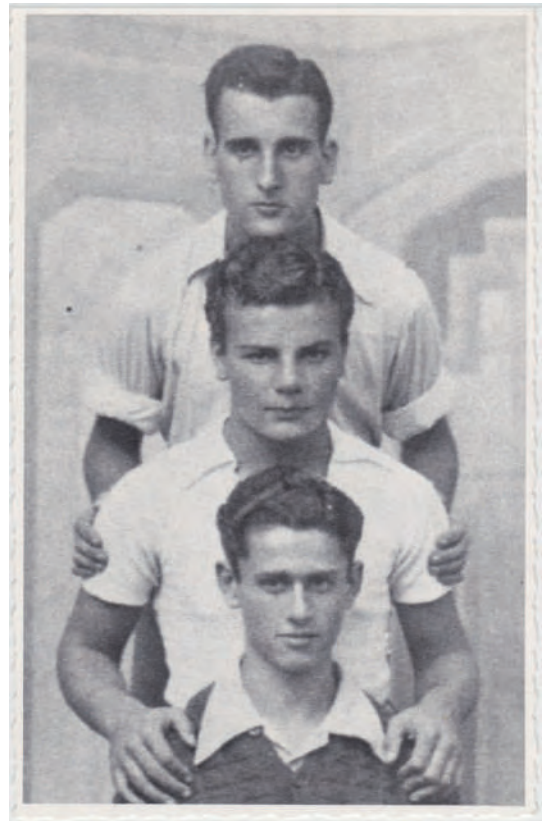
Deportat a Mauthausen. Alliberat el 6 de maig de 1945. Natural d'Ocaña (Almeria), nascut el 31 de gener de 1919. El 1922 els seus pares Manuel (1886) i Isabel (1880) es van instal·lar a Terrassa amb tres fills: Manuel (1911), Isabel (1915) i Bernardo A. El 1936 estan domiciliats al carrer de Bartrina, 1. El pare és manobre, Manuel treballa d'obrer tèxtil a Manufactura Auxiliar, SA, Isabel de bobinadora a Montaner i Antonio (Bernardo) de muntador en una fàbrica de gèneres de punt. Durant la seva infància va fer amistat amb l'Àngel Olivares "i, quan aquest va quedar orfe, Bernardo el va rebre a la seva família amb els braços oberts. Des de llavors tots dos es van considerar com a germans".

Junts se'n van anar voluntaris amb la columna Durruti al front d'Aragó, a la plana major, 1r batalló de la 119a brigada, a les ordres del comandant Antolín, quan tenia 19 anys. Va anar a Farlete (Paridera i Matacucaracha) i va estar integrat al batalló 403 / 119a brigada / divisió 26, com a caporal. Allí va romandre fins a acabar la guerra i va passar, com la majoria de republicans, cap a França per la Tor de Querol. Va arribar a Montlluís el 16 de febrer de 1939, on va ser internat fins al 2 de març de 1939. Després, a Vernet d'Arieja fins al 21 de setembre de 1939. Més tard a Sètfont. Integrat a la 22a companyia de treballadors estrangers (CTE) de l'1 de novembre de 1939 fins al 22 de juny de 1940, va ser enviat a la línia Maginot (Alsàcia-Lorena), va ser capturat a Granges-sur-Vologne el 22 de juny de 1940 i, com a presoner de guerra, enviat a Belfort, a Bougenel i a Attry. Va estar internat a l'*stalag* XI-B de Fallingbostel, fins que el 27 de gener de 1941 va ser deportat a Mauthausen. Tenia el número de matrícula 6032.

A Mauthausen es va retrobar amb el seu íntim amic Àngel Olivares, amb el qual va compartir penalitats a Vöcklabruck, fins al 17 de maig de 1942, on va estar onze mesos, Ternberg, fins al setembre de 1944, foren en total 28 mesos, i després van tornar al camp central de Mauthausen fins a començament de desembre de 1944, unes sis setmanes. Van acabar la seva deportació a Redl-Zipf fins al 3 de maig, a la fàbrica de cervesa per a fer calderes, però en realitat era una pantalla, perquè sota terra es fabricava l'armament dels coets V1/V2. Al final de la guerra van començar una marxa cap al *kommando* d'Ebensee, on els nazis pretenien tancar-los en un túnel, dinamitar-lo i enterrar-los vius, "però al caminar pels entorns van topar amb les forces aliades nord-americanes, que els van alliberar el 6 de maig de 1945". Van tornar a Vöcklabruck i els nord-americanes els van

Bernardo Antonio Martínez

Els tres amics de Sant Pere, de dalt a baix: Bernardo Antonio Martínez, Àngel Olivares i Pere Mauri. Els dos primers supervivents a la deportació. El tercer, Pere, mort en combat en l'alliberament de França.

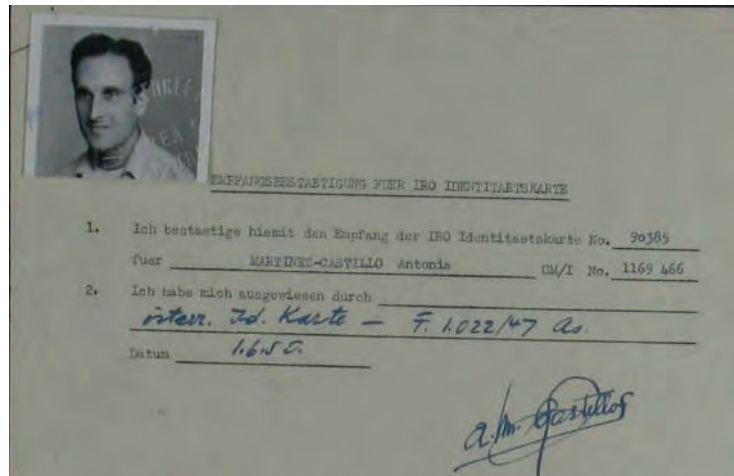
Font: Véronique Olivares.

hostatjar en una escola. Treballà amb ells durant un any, a la cuina. "Estant de caporal i cap del barracó, sempre es va portar com el que era: una bona persona i un bon company, durant tot el temps que va estar a Àustria. Sempre fou molt actiu en els encàrrecs que rebia a les assemblees en defensa de la identitat antifeixista i llibertària, de la qual hi havia, i segueix havent-hi, molta manca".

Un cop alliberat es va instal·lar a Àustria, es va casar el 1947 amb Hedwig Urbanek, austríaca, dels quals van néixer Ricardo, el 1948, Isabel, el 1953, Manuela, el 1960 i Roberto, el 1965. El mateix 1947 va adquirir la nacionalitat austríaca "perquè no volia saber res de Franco". En els tràmits per a la naturalització austríaca, relata la seva trajectòria dels últims anys i apareix que el 1936 treballava en una *strumpfwebrik* de Terrassa. Un cop mort el dictador, va recuperar la nacionalitat espanyola el 1986.

Ref.: PHT, PAR, ERG, PSA, GAL, CHE, ARO i VOL

nota: les cites corresponen a la informació aportada per Véronique, filla d'Àngel Olivares.

Documentació per tramitar la nacionalitat austríaca.
Font: Arolsen

Carrer de Bartrina fa uns anys.
Fons Ragon-Amat

La llamborda s'ha col·locat el dia 30 de maig de 2022 davant del número 1 del carrer de Bartrina, al barri de Sant Pere, amb la participació de la família, de l'alumnat de l'institut Montserrat Roig i dels representants de les institucions.
Font: Ajt. Terrassa fotos: Rafel Casanova

La llamborda del Bernardo Antonio Martínez s'ha col·locat conjuntament amb la de l'Àngel Olivares, en el decurs d'un acte que ha començat a la cruïlla dels carrers de Bartrina i d'Ègara, al barri de Sant Pere, i que ha tingut continuïtat a l'interior de l'INS Montserrat Roig. Ha comptat amb la participació de l'alumnat i professorat del centre, els representants de l'Amical de Mauthausen, del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, de l'Ajuntament de Terrassa, i de les famílies de l'Antonio Bernardo i de l'Àngel.
Font: Ajt. Terrassa fotos: Rafel Casanova

- ANC: <http://anc.gencat.cat/ca/detall/noticia/La-llista-de-reparacio-juridica-de-victimes-del-franquisme-en-dades-obertes>. Relació de procediments del franquisme a Catalunya, dipositats a l'ATMT (Archivo Tribunal Territorial Militar) núm. 3 de Barcelona.
- ARO: <https://collections.arolsen-archives.org/en/search/>
- CHE: Checa, S.; Del Río, S. i Martín, R. Andaluces en los campos de Mauthausen. Sevilla, 2006
- ENE.: www.estelnegre.org
- ERG: Romero García, E., La Columna Durruti. Barcelona, 2017
- FMD: Fondation pour la Mémoire de la Déportation, www.bddm.org
- GAL: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/cb34458709m/date1940.liste>
- MAR: Armengou, M., i Belis, R. El convoy de los 927. Barcelona, 2005
- MDG: <http://memoria.gencat.cat/ca/que-fem/cost-huma-de-la-guerra-civil/>
- MFE: Ferrer Murillo, M. "Els milicians terrassencs de columna Macià- Companys. Lluitadors de l'ideal", Terme, núm. 33. Terrassa, desembre 2018, p. 149- 198
- MMX: <https://memoricamexico.gob.mx/es/memorica/home#home>
- MOR: Roig, M. Els catalans als camps nazis. Edicions 62. Barcelona, 2017.
- ORF: AHT. ACVOC. "Censo de huérfanos de la revolución nacional y la guerra"
- PAR: pares.mcu.es.; Bermejo, B. i Checa, S. Libro Memorial. Españoles deportados a los campos nazis (1940-1945). Centro Documental de la Memoria Histórica Editat pel Ministeri de Cultura, 2006. (PARES-Portal de Archivos Españoles)
- PHT: Padró d'habitants de Terrassa, 1936
- PSA: Salou, P. i Olivares, V. Los republicanos españoles en el Campo de concentración nazi de Mauthausen. Éditions Tirésias. París, 2008
- QUI.: Llibres d'allistaments (quintes). Arxiu Històric Terrassa
- SAB: Sàbat, Francisco. Los anarcosindicalistas tarrasenses en el exilio, Autoedición. Barcelona, 1979
- SNN: Sala de los Nombres: <https://raumdernamen.mauthausen-memorial.org/?L=6>
- VOL: Olivares, Véronique. Mémoires espagnoles. L'espoir des humbles. Éditions Tirésias. París, 2008

FONT TEXT: TERRASSA EXILIADA de Juan Antonio Olivares Abad i testimonis familiars o altres fonts (quan es faci constar).

